

מילין קידין וחייושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הָתָא

תְּהִי־תָא

תְּהִי־תָא דְאִוְרֵי־תָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מצוות במסירות נפש מעוררות כוחות נשגבים מלעילא

ועל ידי שהאדם בוחר בטוב בקיום מצוות התורה מתעורר על נפשו שפע קודש, והוא הנרמז בדברי חז"ל (אבות פ"ד מ"א) 'העושה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד', כי כוח הקדושה המתעורר מכוח קיום המצוות עומד לו כפרקליט טוב לסייע בידו להוסיף אומץ בעבודת ה', והוא זוכה להוסיף ולקיים עוד מצוות כמו שאמרו חז"ל (שם פ"ד מ"ב) 'מצוה גוררת מצוה', והבא ליטהר מסייעים בידו.

הנשמה משתוקקת לשוב לשורשה בעליונים

נשמת ישראל חצובה מתחת כיסא הכבוד, והיא חלק אלוה-ממעל (ראשית חכמה שער האהבה פ"ב), והיא מורכבת בגוף הגשמי בעולם הזה, ולרוב רוחניות הנשמה היא מבקשת לשוב בכל זמן לשורשה, כמו שמובא במדרש תהלים (סב ט) שנשמת האדם מבקשת בכל שעה לצאת מגופה ולעלות למעלה, וכיון שרואה את הקב"ה שמלוא כל הארץ כבודו, היא נרתעת לאחוריה ונשארת בגופה. ופירש האלשיך הקדוש (ויקרא כו) שדרך כל דבר להשתוקק לשוב למקורו, וכשהנשמה מתבוננת איך היא חלק מקדושתו העליונה והיא שוכנת בחומר העכור, הרי היא משתוקקת להיפרד מן הגוף ולהידבק בעליונים, אבל כשהיא נזכרת ביוצרה שעם היותו קדוש מכל קדושה הרי הוא שורה בעולם השפל התחתון, אזי גם הנשמה מתנחמת וחוזרת לשרות בגוף האדם. וזהו שנאמר (שם פסוק יא) ונתתי משכני בתוככם, שהקב"ה ישרה שכינתו בתוכינו, ועל ידי זה 'לא תגעל נפשי אתכם', היינו שנפש האדם הרוחנית תתנחם בראותה השכינה בתחתונים, ועל ידי כן לא תגעל הנפש מלהתקיים בגוף האדם.

הנשמה רוצה ליהנות בזכות מעשיה

והנה תכלית ירידת נשמות ישראל משורשם בעליונים

המשך בעמוד הבא

וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ (כח יב).

כתב האור החיים הקדוש שבשעה שמקיים האדם מצוות התורה הוא מעורר על נפשו שפע הארת קדושה, וזה ביאור הכתוב 'מלאכי אלהים עולים ויורדים בו', שעל ידי קיום המצוות מעלה האדם מלאכים וכוחות הקדושה מלמטה למעלה, ועל ידי התעוררות התחתונים מתעוררים העליונים להוסיף ולהשפיע קדושה כנגדם, ונשמתו מתגברת בקדושה נוראה משפע היורד אליה מן העליונים.

שתי נפשות באדם

דהנה כתב בשערי קדושה לרבנו חיים ויטאל ע"ה (ח"א שער א-ג) שהאדם יש בו שתי נפשות, טובה ורעה. עיקר הנפש שורשה בארבע יסודות רוחניים המכוונים כנגד ד' אותיות שם הוי"ה, והיא מתפשטת ברמ"ח איברים ושם"ה גידים, ומזונה מתרי"ג מצוות שכנגד איבריה וגידיה. וכנגד הנפש הקדושה נבראת גם נפש רעה כי 'זה לעומת זה עשה אלהים' (קהלת ז יד), ושורשה מד' יסודות רעים הכוללים ארבעה אבות נזיקין וארבעה מראות נגעים, והיא הנפש הרעה המתגברת להחטיא את האדם ולאבדו. ובעוד שיש לאדם מלחמה עם יצרו והוא גובר עליו ומקיים המצוות כולן הוא הנקרא 'צדיק'. ומי שזוכה לטהר עצמו מכל מידה רעה, עד שטבעו משתוקק אל הטוב ואין גופו מושכו להחטיאו, זו מדרגה גבוהה עוד יותר והוא הנקרא חסיד.

התגברות הנשמה מכוח המצוות

הקב"ה מסייע לבני ישראל לבחור במצוות, כמו שכתוב (דברים ל יט) 'הַחַיִּים וְהַמְּוֹת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה, שהקב"ה בעצמו נותן לפני האדם את הבחירה בין טוב לרע, והקב"ה עומד על גבי האדם ונותן לו כוח לבחור בחיים.

למסור עצמה להידבק בבוראה, הרי בעצם כך היא זוכה בכוח מעשיה וקונה חלקה בשלמות בעולם הבא, כי האדם מצד עצמו אינו ראוי לשכר על מעשיו מאחר והכל הוא בחסד הבורא עמנו, וכמו שכתוב (איוב מא ג) 'מִי הַקְּדִימִי וְאֶשְׁלֵם', והרי אי אפשר לקיים שום מצוה בלי שיקדים ה' לתת לאדם הכלים לקיים בהם את מצוותיו, אבל המוסר את כל כוחותיו לה' בשלמות הרי הוא כביכול מקדים את הקב"ה ואינו צריך לעצמו מאומה, כי באמת מצד הדין נאמר בקיום המצוות (ויקרא יח ה) 'וחי בהם' ולא שימות בהם, והמוסר נפשו נכנס הוא עם הקב"ה לעובדו לפני משורת הדין, ומשום כך ראוי הוא מצד עצמו לנחול חלקו בעולם הבא, ואין בכך שום נהמא דכיסופא, כי הוא הקדים לעבוד את הקב"ה יותר מפי כוחותיו.

לשכון בבתי חומר בעולם השפל והגשמי, כי אין הנשמה חפצה ליהנות ממתנת חינם וכל הנהנה מלחמו של חברו הוא בוש להסתכל בפני הנותן, ולכן מרוצה הנשמה לירד לעולם הגשמי ולסגל לעצמה במעשיה חלק ונחלה בעליונים, כדי שתהיה ראויה ליהנות מזיו השכינה בזכות מעשיה, ולא במתנת חינם.

ולפי דברינו אינו מובן מדוע משתוקקת הנשמה לשוב בכל עת להידבק בעליונים, הרי דוקא כאן בעולם הזה הוא המקום לזכות בכוח מעשיה לשכר המובטח לצדיקים לעתיד לבוא, ואילו תשוב למעלה קודם זמנה שוב תזדקק למתנת חינם אשר אינה חפצה בכך.

במסירות נפש זוכה לשכר בכוח מעשיו

אכן פירוש הדברים הוא, כי בהיות הנשמה מוכנה

מִילְתָא דְפְלִיאָה

אף לאחר יציאת הצדיק מהמקום נשארה שם קדושתו

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה (כח, י). וברש"י מלמד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם ביארו צדיקים 'יציאת צדיק מן העיר עושה רושם' - שמותירה רושם של קדושה במקום שישב, ואף לאחר שיצא מהעיר, מרגישים שהיה כאן צדיק, שהשאיר רושם קדושה על המקום. יסוד הדבר הוא, שכן לכל אדם ישנה השפעה ממעשיו הן על עצמו והן במקום שנעשו בו המעשים, שבמעשיו מותיר רשימה קבועה במקום שישב בו כפי מעשיו, לטוב או להיפך. ואותו רושם משפיע גם לבאים אחריו להתעורר לנהוג כמעשיו, וזה הרמז בדברי רש"י 'יציאת צדיק עושה רושם', היינו שגם לאחר צאתו מן המקום הרי הוא עושה רושם קדושה במקום ישיבתו, וגם הבאים אחריו יש להם עזר וסיוע מרושם הקדושה שהותיר אחריו. אך אם חלילה וחס היתה ישיבתו לדבר עבירה, אזי הרושם הנשאר אחריו עלול להחטיא את היושבים במקום ההוא.

המקום גורם לקדושה ולהיפך

וזהו שרמזו בדברי חז"ל (אבות פ"ג מ"ב) 'שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה הרי זה מושב לצים' שנאמר (תהלים א א) 'ובמושב לצים לא ישב'. והקשה הרבי מזלאטשוב ע"ה, לכאורה יש כאן אריכות לשון, שהיה לו לומר 'שנים שאין ביניהן דברי תורה הרי זה מושב לצים' לשם מה אמר התנא 'שנים שיושבין', וכי אם אינם יושבים כלום אין זה נחשב למקום לצים. ועוד, כיצד לומדים מהפסוק 'ובמושב לצים לא ישב' על שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה, מנין לו לתנא ש'מושב לצים' נאמר בשנים שיושבין ואינם עוסקים בתורה.

הוא מקשה והוא מפרק: שנים שיושבים במקום מסוים ולא עולה בידם לעסוק בדברי תורה, יש להם להבין שהמקום ההוא יש בו רושם ליצנות שהניחו בו הלצים שישבו בו בעבר. כלומר, 'הרי זה מושב לצים' - מלפנים ומימים ימימה. ולכן גם עתה שיושבים כאן שנים - אין ביניהם דברי תורה, כי רושם הלצים שישבו כאן נשאר במקום, ולכך שומר נפשו יראה להתרחק כפי יכולתו מן המקום הוא. ולמדנו דבר זה מהפסוק 'ובמושב לצים לא ישב', דקא משמע לן שכח יש באדם להפוך אפילו את מקומו הדומם ל'מושב לצים', ולכן אם יבוא אי מי וירגיש שאינו יכול לפתוח פיו בחכמה, יבין שיש כאן רושם המונעו להתקדש בקדושת התורה

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

ומקום המקדש נעשה אמצעי בין ישראל לאביהם שבשמים להעלות תפילותיהם כמין סולם ושער השמים, וגם בזמן החורבן הותר לנו ה' מקדש מעט אלו בתי כנסיות, מקום התאספות בני ישראל לעמוד בהם בתפילת רבים, ותהיה תפילתם נשמעת במרום בזכות קדושת המקום.

תפילת הצדיקים אינה צריכה סיוע

ובאמת צדיקים אינם צריכים לממוצע להעלות תפילתם, אלא תפילתם חשובה כעתר המהפכת דין לרחמים, והיא בוקעת רקיעים כחרב ועולה מעצמה השמימה, ולא תפילתם לבדה אלא גם תפילות ישראל יש להם טובה בהיותם כרוכים בתפילות הצדיקים להתעלות יחד עמם בלי מניעה, אמנם הצדיקים ברוב ענוותנותם אינם מונעים רגליהם מבית הכנסת, אלא משימים עצמם כפשוטי עם הזקוקים שתתקבל תפילתם בבית הכנסת, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ו:): הקובע מקום מקום לתפילתו אומרים עליו 'אי עניו אי חסיד', וזו היא ענוותנותם שלמרות חסידותם אינם מונעים עצמם מבית הכנסת, כביכול גם הם זקוקים לקדושת בית הכנסת שתסייע לתפילתם להתעלות למעלה.

זהירות ממותרות

ריבוי גשמיות עלול להרחיק את האדם מעבודת בוראו

לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ (כח כ). ענין המותרות יש להיזהר ממנו ביותר, שלא להימשך אחרי הנאות העולם הזה אלא להסתפק ממנו די הצורך ותו לא, וכמו שאי אפשר להתקיים בלי הצרכים ההכרחיים כדי חיות האדם, כך יש להיזהר שלא להימשך אחריהם יותר מכפי הצורך. וכמו שבקש שלמה המלך ע"ה (משלי

המשך בעמוד הבא

סילוק הנגיעות העצמיות כשנוגע לכבוד שמים

אֲכַן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יִדְעֵתִי (כח טז). כשמזדמן לאדם לעסוק בצרכי שמים עליו לסלק מעצמו את כל הנגיעות העצמיות, ואפילו אם רבים מלעיגים עליו לא יתפעל מהם, כמו שכתב בטור (או"ח סי' א) שיהיה האדם עז כנמר ויעיז פניו כנגד בני אדם הלועגים לו.

ובזה פירש החתם סופר (תורת משה ויצא ד"ה ויש לפרש) הפסוק הנאמר כאן, 'אכן יש ה' במקום הזה' - אם 'יש ה' במקום הזה' והדבר נוגע לכבוד שמים, אזי יהיה דומה בעיניו כמי שאינו קיים כלל במציאות, ועל ידי כן לא תהיה דעתו נתונה לבני אדם המונעים אותו מעבודתו, וכמו שמסיים הכתוב 'ואנכי לא ידעתי', שלא ידע ויחשוב כלל ממציאות עצמו. וכל אימת שבא האדם ללחום מלחמת יהיה חזק כמו סלע וזהו שכתוב (שמות לג כא) 'הנה מקום אתי' כאשר בא האדם ללחום מלחמת ה' לכבוד שמים, אזי 'ונצבת על הצור' בגאון ובגבורה כצור חלמיש, אבל 'והיה בעבור כבודי' כשאין הדבר נוגע לכבוד שמים, אזי 'ושמתוך בנקרת הצור' יכופף האדם את עצמו ויהיה נסתר ושפל ברך.

עליית התפילה דרך מקום המקדש

וְזֶה הַשָּׁמַיִם (כח יז). ענין קביעות מקום לתפילה מסוגל לעליית התפילות וקבלתם, כי לאו כל אדם ראוי לכך שתהיה תפלתו רצויה ומקובלת במקום, וצריך לעזר וסיוע קדושת המקום הגורם להעלות התפילות, על דרך שנאמר (מלכים א' ח מ-מט) **וְהִתְפַּלְלוּ אֵלַיךָ דְרֹךְ אֲרָצָם וְגו'** וְהִבִּית אֲשֶׁר בְּנִיתִי לְשִׁמְךָ, וְשִׁמְעֵת הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבִתֶךָ אֶת תְּפִלָּתָם,

התפילה - התחברות ודביקות בבורא

נְפֹתוּלֵי אֱלֹקִים נְפֹתְלָתִי (ל ח). הקשר עם הקב"ה צריך להיות תמיד ע"י תפילה, כלומר כל דבר הקורה או העובר על האדם ניתנה לנו עצה טובה לדבר ולבקש על כך מלפניו יתברך. ביסוד הדברים כתב **בנועם אלימלך** (וישלח ד"ה א"י והיה העטופים) כי תפילה מלשון חיבור כפי שנאמר (בראשית ל ח) 'נפתולי אלקים נפתלתי' ותירגם אונקלוס שהוא לשון תפילה, ורש"י פירש: 'מנחם בן סרוק פירשו במחברת 'צמיד פתיל' - חבורים, מאת המקום נתחברתי עם אחותי לזכות לבנים'. שע"י התפילה נדבקים ומתחברים בה' יתברך.

כאשר אדם בכל מצב שנמצא בו הן ברוחניות והן בגשמיות, צועק ומתפלל לה' - זוכה להידבק בו. משל למה הדבר דומה - דרש רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה, לאב ובנו שנסעו למרחקים, בדרכם עברו ביער עבות שגדלים שם פירות מתוקים ויפים, ביקש הבן מאביו שיעצור את העגלה עד שיאסוף מהפירות, כך שהו שעה ארוכה אך הבן לא חזר, מחמת כי לא יכל לנתק עצמו מחמדת עיניו ותאוות לבו, חשש האב פן תאבד דרכו בחזרה, אזי אמר לבנו חמודו איעצך עצה טובה, צעק מידי פעם בפעם אבי אבי ואני אענה אותך בני בקול, כך נחזיק מעמד ונחזק הקשר בינינו שלא יינתק, וקול שאתה שומע ואני שומע זה יחזיק הקשר בינינו, ובזמן שאתה לא תשמע אז תבין שאתה מסובך ביער חלילה וחס.

הנמשל מובן מאליו, אנו נקראים בנים למקום שנאמר (דברים יד א) 'בנים אתם לה' אלהיכם', ברם אם ח"ו מסתבכים בתאוות העולם הזה ותענוגיו נשכח ח"ו כי יש לנו אב בשמים, על כן העצה היא לחזק הקשר בינינו ע"י הקריאות התכופות 'אבי אבי' שחרית מנחה וערבית.

ל ח-ט) 'ראש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חקי, פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה' ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי', כי ההמשכות אחר הנאות העולם משכיחות מהאדם את שליחותו בעולם.

בקשת יעקב אבינו שיתן לו ה' גשמיות כפי הצורך

וזהו שמצינו אצל יעקב אבינו ע"ה שאמר 'אם יהיה אלהים עמדי וגו' ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש', ולכאורה לא היה לו להאריך בדבריו ולבאר שהלחם הוא לאכילה והבגד ללבישה, כי הדבר מובן מאליו. אכן כוונתו הייתה לומר שאינו מבקש לחם אלא כדי אכילתו וכן הבגד לא יהיה לו אלא כפי הנצרך לו ללבוש, ולא ירבו נכסיו יותר ממה שנדרש לו, כדי שלא יבוא להימשך אחר המותרות ויסיח דעתו מעבודת ה', וכמו שהמשיך ואמר 'ושבתי בשלום אל בית אבי', כי באופן זה יוכל לשוב בשלום כשהוא שלם מן החטא.

מעלת העשירות כשהיא לצורך מעשים טובים

ובאמת צריך להבין, דלכאורה לא התקיימה תפילתו של יעקב אבינו, והתעשר בעשירות גדולה כמו שמעיד עליו הכתוב (בראשית ל מג) 'ויפרוץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות', ולא כמו שביקש מה' שיהיה לו לבוש ומזון רק כפי צרכו. אכן עיקר הפירוש הוא שלא התפלל יעקב שלא יבוא לידי עשירות, כי העשירות יש בה גם צד טוב כשזוכה לעשות בממונו צדקה וחסד והחזקת התורה ולומדיה, ולא היתה בקשתו אלא שלא יעבירו העושר על דעת קונו, ושלא יהיה חפצו ליהנות מממונו אלא כפי צרכו, לבלתי יימשך אחר הנאות העולם, ושאר הממון שבידו יעשה גמילות חסדים והחזקת תורה, וכמו שהמשיך ואמר (שם כב) 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לו'.

עושה רושם - השפעת הצדיק על בני דורו

כשיוצא הצדיק ממקומו מרגישים בני העיר מה היה להם בזכותו

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כח י). פירש רש"י: לא היה צריך לכתוב אלא 'וילך יעקב חרנה', ולמה הזכיר יציאתו. אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה וכן ותצא מן המקום, האמור בנעמי ורות (רות א ז). בפשטות 'רושם' היינו שמרגישים חסרונו, שבזמן שהוא בעיר אף שהוא הודה הוא זיוה היא הדרה, לא בהכרח מרגישים כל כך את מעלותיו, ולא מודעים לכל ההשפעות והחסדים המגיעים בזכותו, וזאת מחמת ההרגל שנדמה שכל הטוב הזה הנמצא בעיר בזכותו, מגיע בכל מקרה, שהרי אינם יודעים מה היה אילו לא היה כאן את הצדיק. אך כשיוצא משם מתחילים להרגיש ולחוש שכל מה שהיה כאן עד עתה, הכל היה בזכותו של הצדיק, ולכן רק יציאת הצדיק היא שעושה רושם כי אז מבינים שבזכותו יש הוד זיו והדר לעירו.

כל השפע בזכות הצדיק

ואז מבינים שכל שיש להם בגשמיות ורוחניות הינם פירות מעשיו של הצדיק, וכפי שדרשו חז"ל (יומא לח:): על הפסוק (ישעיה ג י) 'אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו': אפילו בשביל צדיק אחד עולם נברא, שנאמר (בראשית א ד) 'וירא אלהים את האור כי טוב', ואין 'טוב' אלא צדיק, שנאמר (ישעיה ג י) 'אמרו צדיק כי טוב'. שהכל אומרים על הצדיק כי טוב הוא, ומנין להם, 'כי פרי מעלליהם יאכלו' ולא כתוב 'יאכלו', ללמד שאת פירות מעשי הצדיק יאכלו כולם. והוסיף השפת אמת (קרח תרמ"ד) שכולם צריכים להחזיק טובה לצדיק שבזכותו הם יכולים להוציא מעשיהם הטובים מן הכח

אל הפועל.

כי 'צדיק יסוד עולם' שעליו העולם עומד וכל השפע מגיע בזכותו, ועוד יותר מזה אמרו 'צדיק מושל יראת אלקים' (שמואל ב' כג ג) שכביכול הצדיק מושל בקב"ה וגוזר שיבוא טוב לישראל, כדברי הגמרא (מו"ק טז:): מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזירה ומבטלה. ובמדרש (דב"ר י ג) נוסף: מהו 'צדיק מושל יראת אלהים' וכו'. הקדוש ברוך הוא פוקד עקרות, ואלישע פקד את השונמית וכו', הקדוש ברוך הוא מחיה מתים ואלישע החיה את בנה של שונמית. הקדוש ברוך הוא קורע ימים ואליהו ואלישע קרעו ימים וכו'. הקדוש ברוך הוא מרפא בלא רטיה ואלישע ריפא את נעמן שלא ברטיה. הקדוש ברוך הוא ממתיק את המרים ואלישע המתיק את המרים וכו'. הקדוש ברוך הוא עוצר גשמים ואליהו עצר את הגשמים וכו'. הקדוש ברוך הוא מוריד את הגשמים ושמואל הוריד את הגשמים וכו'. הקדוש ברוך הוא מוריד האש ואליהו הוריד את האש. ע"כ דבריהם.

הרי לנו שכח הצדיק להשפיע ישועה והצלחה בכל דבר ודבר שבעולם, ואף דברים שעל פי הטבע אינם ניתנים להשגה, עם כל זה הקב"ה משדד מערכות הטבע בשביל הצדיק. ואת זה מרגישים כשהצדיק יוצא מן העיר ורואים את החסר שיש בעיר, או אז מבינים שכל אשר יש להם מכוחו של הצדיק.

ביציאת יעקב נותרו בעיר אנשים כשרים וצדיקים והם שהרגישו בחסרונו

הוא הדבר הנזכר ביציאת יעקב אבינו ע"ה מבאר שבע, שהרגישו שחסר השפעות הצדיק. ואם תאמר במה שונה היא יציאתו של יעקב מיציאתם של אבותיו אברהם ויצחק ע"ה. ביאר בזה מרן החתם סופר ע"ה (תורת משה ריש לך לך) שביעקב דווקא נאמר 'ויצא' וכפירושו

של רש"י 'יציאת צדיק מן העיר עושה רושם', שהיו שם יצחק אבינו ע"ה ושאר אנשים כשרים שעמו תלמידי אברהם יצחק ויעקב, לכך יציאתו עשתה רושם אצלם שהצטערו על פרידת יעקב מהם שהיה הודם וזיום.

אך באברהם אבינו ע"ה שהיה באור כשדים היו כולם רשעים גמורים ותלמידי נמרוד, וכן היו בני חרן, והיו מלעיגים עליו בני דורו שהיה מחדש אמונה בעולם, ולפיכך כשיצא משם לא נאמר 'פנה הודה' וכו', שלא היו בני דורו מצטערים כלל על יציאתו, ואדרבה היו שמחים ביציאתו.

כלל כל השפע בעולם בא בכח הצדיק

ובאמרו 'זיווה הודה והדרה' כלל כמה מעלות טובות למקום שהצדיק שרוי בתוכו, שהרי יעקב היה 'איש תם יושב אהלים' הכיצד הגיעה השפעתו לכלל המקום. אם היה יוצא ובא ומחזק את הציבור ניחא, אך בהיותו ספון בביתו כיצד הגיעה השפעתו עד שהוא הודה זיווה והדרה של העיר. רק שהצדיק אף כשהוא ספון בחדרו זורח אורו למרחוק, ותורתו מכרזת עליו בכל מקום, ומשפיע על הכלל כולו.

וזה אמרו 'הוא הודה הוא זיווה' - 'הודה' אלו התלמידים שקיבלו מהארת הרב, וכדכתיב (במדבר כז כ) 'ונתתה מהודך עליו'. 'זיווה' - זיו השכינה, זיו החכמה. ו'החכמה תחיה בעליה' (קהלת ז יב), ובכלל זה שהצדיקים נותנים חיות לנבראים, הן במובן הפשוט של חיים - רפואה וישועה, פרנסה והרווחה. והן במובן הפנימי של חיים שהם החיים הנצחיים באור פני המלך, בבחינת 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום' (דברים ד ד).

השראת השכינה לכלל בזכותו של צדיק

זיו הצדיק יתבאר גם 'זיו איקונין', זיו השכינה הוא השראת השכינה שבזכותו של הצדיק, וכן משפיע מזיו החכמה על הכלל כולו, ו'חכמת אדם תאיר פניו' (קהלת

ח א), ומשפיע מהזיו והאור של החכמה לכולם. ומצינו ביעקב אבינו ע"ה שהיה זיו איקונין שלו חקוק בכסא הכבוד, ממילא כשאומר שהצדיק הוא זיווה של העיר, פירושו, שמשפיע מהשראת השכינה מחכמת אדם תאיר פניו שבו, ומיראת השמים שלו שבטל לרצון ה' בתכלית, שזה ביאורו של 'מרכבה לשכינה' שהיה בטל כמרכבה לרוכב, כן הוא היה בטל ללא שום רצון עצמי רק לרצון ה' יתברך. ואת זה הוא משפיע על כל העיר ועל הכלל כולו.

ואמרו צדיקים ע"ה כי זה ביאור הנאמר בתפילת השבת 'מלאים זיו ומפיקים נוגה', שכאשר הצדיקים הם המאורות מלאים זיו החכמה וככל שהם מלאים בזיו חכמה מפיקים מידת הנוגה שהיא תערובת טוב ורע שנתערבו בחטאו של אדם הראשון בעץ הדעת, והצדיקים במעשיהם מפיקים נוגה ומסייעים לכל להכניס מידה זאת לקדושה.

הדר - התפשטות החסדים

'הוא הדרה' שהצדיק משפיע על כולם בעין טובה מחלקו מזיו השכינה שבו וממידת ההוד שזכה בה, כדכתיב 'הוד והדר תשוה עליו' שהדר הוא התפשטות הזיו וההוד להשפיע החסד לכל העולם, ואיתא שהקב"ה חלק ליראיו כח אורו שיוכלו בני אדם לסבול אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו, ועל כך כתיב 'הוד והדר תשוה עליו', וכן כתיב (תהלים קמט ט) 'הדר הוא לכל חסידיו', ואת ההדר הזה משפיע הצדיק לכל בכח ברכותיו.

וזה בא לרמוז לנו באמרו כשהצדיק בעיר הוא הודה זיווה והדרה, כי הצדיק הוא ההדר של העיר, החן והיופי, ההוד וההדר, הזיו והזוהר של העיר מגיע מכוחו של הצדיק, וכמו שמצינו באברהם אבינו ע"ה שאמרו הכל בשעת פטירתו אוי לו לעולם שאבד קברניטו, שכן השפעת הצדיק הינה בכל תחום.

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לגיטל ללא אישור
 מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
 עיצוב ועימוד: שוקי קנר